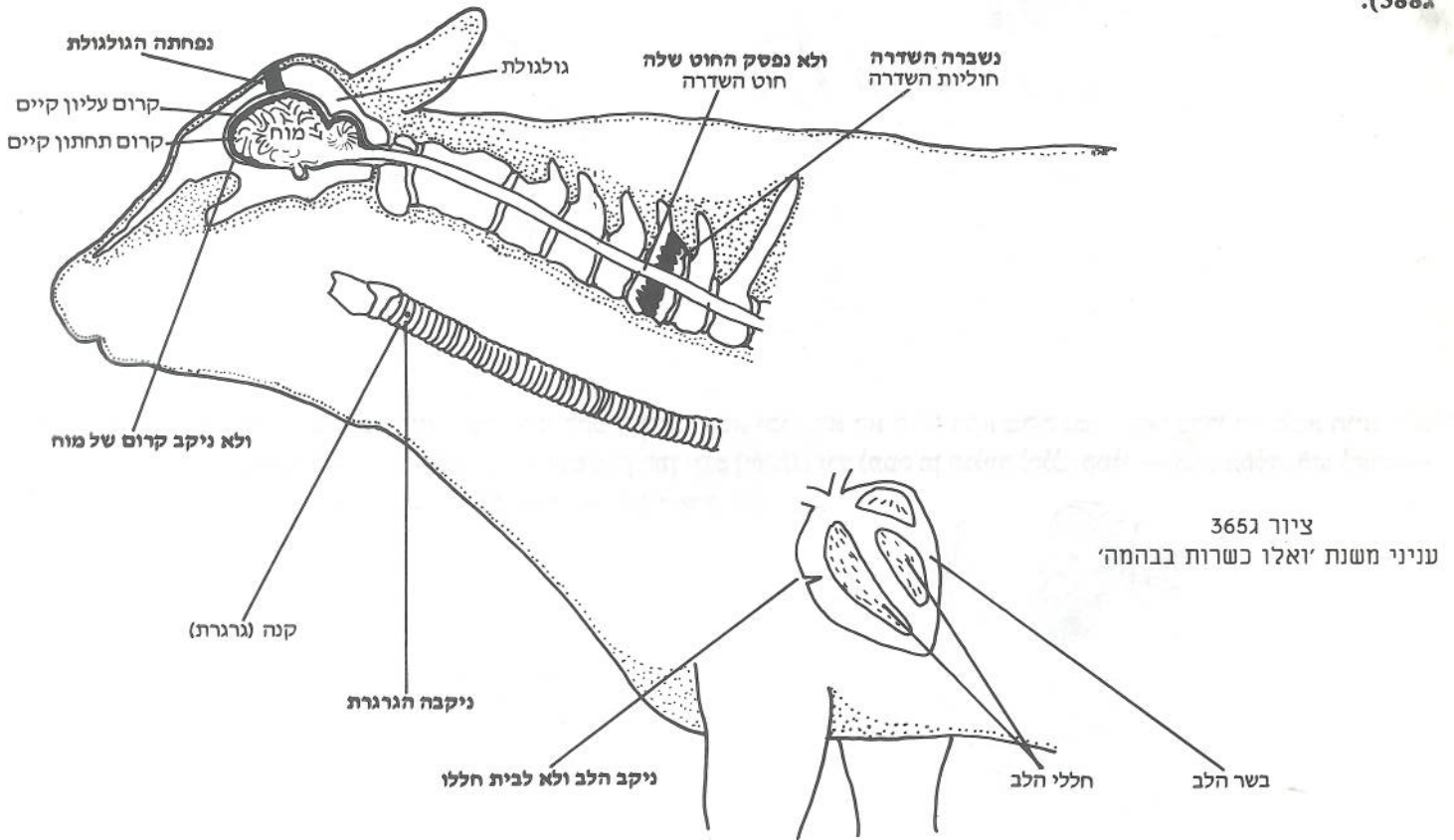

מתני' ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת. רש"י נלא חסרון איסר כדמפרש. (כאן בציור ג365), או שנסדקה. רש"י לארכה וכלאמרן אס נשתייר הימנה למעלה ולמטה. (כאן בציור ג365 ולעיל דף מה ע"א ושם החל מציור ג93), עד כמה תחסר רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי (ראה לעיל בציור ג84), נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח. רש"י העלם נפחת ורוחין אנו שלא ניקב הקרום. (כאן בציור ג365), ניקב הלב ולא לבית חללו (כנ"ל), נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה (כנ"ל), ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית (לעיל בציורים ג186-193), המסס וביה"כ שניקבו זה לתוך זה. רש"י שמוכין הן ודופן של שניהם אדוקים זל"ו ונאמנעיתן הן נקובין זל"ו ואס חזרו ונקבו נמקוס אדיקת דופנומיהן אין הנקב נלא למוך אלא זה למוך זה כשרה דהא להדי נמי שפכי. (כאן בציור ג366), ניטל הטחול (יתבאר בגמרא לקמן דף נה ע"א - ע"ב ושם בציורים ג371-380), ניטלו הכליות (יתבאר בגמרא לקמן דף נה ע"א-ע"ב ושם בציורים ג375-377), ניטל לחי התחתון רש"י מעל הנשר, והסימנים מחוננים ננשר. (כאן ג367), ניטלה האם שלה. רש"י מדרי"ן של נקבה שהולד מונח נה. (יתבאר בגמרא לקמן דף נה ע"ב ושם בציור ג385), וחרותה בידי שמים. רש"י מפרש נגמרא (לקמן דף נה ע"ב) וכו' (ושם בציור ג387), הגלודה ר"מ מכשיר וחכמים פוסלין. רש"י שניטל עורה או מחמת שחין או מחמת מלאכה ולא נשתייר כלום ובגמ' (שם) מפרש כמה ישאר מן העור ומהא כשרה. (ושם החל מציור ג388).

ציור ג365
עניני משנת 'ואלו כשרות בבהמה'

הכוליא במקל, אבל בחץ לא, כי איכא למיחש לניקיבת הכוליא, ולרש"י ניקבה הכוליא טרפה. וסיים שהוא תמוה כי אדרבה, רש"י לעיל בדף מג ע"א (ד"ה למעוטי) כתב שניקבה הכוליא כשרה.

ג365. "ניקבה הגרגרת" — אבל נפסקה כרוכה טרפה (מתני' לעיל ובגמ' דף מד, וציורים שם), וכתבו התוס' (לעיל דף מב ע"א ד"ה ניקב) ששנה התנא דין זה אע"פ שאפשר ללמדו שהוא הן מכלל לאו שפסוקת הגרגרת טרפה, משום דבעי למיתני נסדקה. והר"ן תירץ עוד דאיצטרין לאשמעינן שיעורא דעד כמה תחסר.

"נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח" — אבל ניקב קרום"מ טרפה (מתני' לעיל ושם בגמ' דף מה ע"א וציורים שם). וכתב הר"ן דאיצטרין, כי אם היה שונה רק שם, הו"א שאם נפחתה הגולגולת כלי שניקב קרום"מ טרפה, קמ"ל שכשרה. וכתב הרמב"ן (ברי"ש פירקין) שלפי רש"י (לקמן דף נד ע"ב ד"ה כסלע כיתר מכסלע) והמפרשים ששמואל שאמר על פלוגתא דב"ש וב"ה "וכן לטרפה" דקאי גם על חסרון בגולגולת (לעיל דף מב ע"ב תוס' ד"ה וא"ר יהודה אמר שמואל וכן לטרפה), א"כ נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום"מ כשרה רק בשלא נפחתה כסלע, אבל נפחתה כסלע טרפה. אבל לדעת ר"ת שם דקאי רק על שדרה ולא על גולגולת אין לו שיעור.

"ניקב הלב ולא לבית חללו" — אבל ניקב לבית חללו טרפה (מתני' לעיל ובגמ' דף מה ע"ב וציורים שם). וכתבו התוס' (דף מב ע"א ד"ה ניקב הלב לבי"ח) דאיצטרין כי אם היה שונה רק שם, הו"א דה"א אפילו סמוך לבי"ח

קדשם שהופיע עליהם, והנה היה צריך להקבע בשני האלפים תורה כדאמר בע"ז (ט ע"א), דיני הטרפות לדורות, וכדאמר ב"מ (פו ע"א) רבי ור"נ סוף משנה ר"א ורבינא סוף הוראה, ואין לנו תורה חדשה אחריהם, והיו קביעות הטריות כפי השגחתו יתברך בזמן ההוא, ואותן המחלות שהיו פרוגקא דמלאכא דמותא בזמן ההוא שלא נתן הקב"ה לברואיו או רפואת תעלה להן, המה הטריות שאסרתן התורה בין בזמן ההוא ובין בזמן של הדורות הבאים שמסר הקב"ה את משפטי התורה שלהן לחכמי הדורות ההם, ואפשר שלא בהתגלות סמי הרפואה ואופניהם לכד נשתנו בזמננו, אלא גם בשינוי הגופים החיים... וכן בשינוי האקלימים ושאר עניני הטבע... ואפשר דהנתוחים שבזמננו לא היו מועילים בימים הראשונים... ככל האקלימים החמים והצנים, וז"ל הרמב"ם פ"י מה"ש הי"ג, וכן אלו שמנו ואמרו שהן טרפה, אע"פ שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממייתין... אין לך אלא מה שמנו חכמים... ודבריו ז"ל סתומים, שכנראה הוא מקיים אמתת דברי הרופאים, וא"כ אין נתישבו דברי חכמים אשר המה כמסמרות נטועים לעד, אבל למש"כ ניחא".

ג364. לקמן בסוגיית טרפות הכוליא, כתב הרא"ש (סי' מה) שמה שאמרו שם לקחה בכוליא טרפה והוא שמגיעה המכה עד מקום חריץ, היינו דוקא בלקותא, אבל ניקב או נחתך אפילו עד מקום חריץ אינה נטרפת בכך כלל, והביא ראה מהגמ' שלנו שהכשירו בחץ בכוליא ולא דקדקו בה אם הגיע החץ עד מקום חריץ או לא. וכ"כ הר"ן (דף יז ע"א מדפי הרי"ף). אבל בהג"א (על סי' לו) הביא דברי מהרי"ח שמה שהכשירו כאן הוא דוקא שהכו על